

Valentin CHIRIȚA, doctor în drept,
lector superior al Catedrei „Drept penal” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

LATURA OBIECTIVĂ A INFRAȚIUNII DE LUARE DE OSTATICI: CONȚINUT ȘI CARACTERIZARE

Summary

According to art. 280 of the Criminal Code, the objective side of the hostage taking is carried out through two alternative ways: 1) taking or 2) holding of a person as a hostage, and threatening this person with killing, bodily and health harming or holding of this person, with the purpose to determine the state, an international organization, a legal or natural person or a group of persons to commit or refrain from committing any action of release of the hostage.

Reieșind din dispoziția art.280 CP, latura obiectivă a luării de ostatici se realizează prin două modalități alternative: 1) luarea sau 2) reținerea persoanei în calitate de ostatic; și amenințarea cu omorul, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu reținerea în continuare a persoanei în această calitate, în scopul de a determina statul, organizația internațională, persoana juridică sau fizică ori un grup de persoane să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni în calitate de condiție pentru eliberarea ostaticului.

De la bun început, pentru a fi evitată înțelegerea greșită a celor analizate în continuare, trebuie menționat că, pornind de la textul legii, amenințarea cu omorârea ostaticului, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății acestuia ori cu reținerea lui în continuare în această calitate – ca semn obligatoriu al componenței infrațiunii date – se exprimă către terțele persoane, față de care făptuitorul își înaintează cerințele în calitate de condiții pentru eliberarea ostaticului (statul, organizația internațională, persoana juridică sau fizică ori un grup de persoane).

Oricare ar fi caracterul amenințărilor, ostaticul nu este în stare să pună la dispoziția făptuitorilor o navă aeriană, de exemplu, și să asigure plecarea ei peste hotare sau să elibereze deținuții dintr-un penitenciar, acesta (ostaticul) fiind mai degrabă un „complice involuntar” la realizarea cerințelor făptuitorilor [19, p. 46]. Cu atât mai mult, există cazuri când ostaticii nici nu știu și nici nu bănuiesc că au această calitate și că viața lor este în primejdie (de exemplu, minerii din mina pe care făptuitorul amenință s-o arunce în aer, pasagerii trenului sau avionului pe care făptuitorul amenință să-l explodeze [6, p. 541] sau când ostaticul este în stare de comă etc.).

Dat fiind faptul că legea penală nu conține definiții ale noțiunilor de „ostatic”, „luarea de ostatici” și „reținerea de ostatici”, în continuare ne propunem să efectuăm o analiză semantică a acestora.

Conform art.1 din Convenția internațională împotriva luării de ostatici, adoptată la New York la 17 decembrie 1979 și ratificată de Parlamentul Republicii

Moldova prin Legea nr. 1243-XV din 18 iulie 2002, orice persoană care sechestrează sau reține o altă persoană, amenințând-o cu omorul, cu cauzarea vătămarilor corporale sau care continuă să rețină o altă persoană (ostatic) pentru a sili o terță parte, și anume: un stat, o organizație internațională, orice persoană fizică sau juridică sau un grup de persoane, să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni în calitate de condiție directă sau indirectă pentru eliberarea ostaticului comite infracțiunea de luare de ostatici în sensul Convenției [1].

Potrivit Dicționarului limbii române moderne, prin „ostatic” se înțelege persoana reținută sub pază drept garanție pentru îndeplinirea obligațiilor asumate de către statul, organizația etc. căreia îi aparține persoana respectivă [9, p. 572].

Dicționarul diplomatic definește conceptul „ostatic” în felul următor: „persoana luată sau reținută, cu sau fără amenințare cu moarte sau provocare a leziunilor corporale, cu scopul de a sili o parte terță să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni în calitate de condiție directă ori indirectă pentru eliberarea ostaticului” [12, p. 375].

În baza celor menționate mai sus, considerăm că prin termenul *ostatic* se înțelege *persoana fizică luată sau reținută ilegal în scopul de a sili statul, organizația internațională, persoana juridică sau fizică ori un grup de persoane să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea unei acțiuni în calitate de condiție pentru eliberarea acesteia.*

Prima modalitate de realizare a laturii obiective a infracțiunii prevăzute în art.280 CP este luarea persoanei în calitate de ostatic. Și noțiunea de „luarea de ostatici” necesită un demers explicativ detaliat.

Dicționarul limbii române moderne explică termenul „a lua” prin: „a prinde un obiect spre a-l ține sau spre a-l pune în altă parte” [9, p. 465]. Termenul „luare” este sinonim cu termenul „acaparare”, ce semnifică: „a pune stăpânire în mod silnic” [9, p. 4].

În doctrina penală putem găsi mai multe definiții ale luării persoanei în calitate de ostatic.

Astfel, autorul Xenofon Ulianoschi este de părere că: „Luarea persoanei în calitate de ostatic constă în orice activitate ilegală, violentă, de limitare a libertății fizice a unei sau a mai multor persoane, de luare a lor în captivitate, lipsindu-le de posibilitatea de a se deplasa liber. De regulă, aceste acțiuni se săvârșesc cu aplicarea violenței fizice sau cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe, în același rând cu aplicarea armei sau altor obiecte folosite în calitate de armă. Însă luarea de ostatici poate fi săvârșită și fără aplicarea violenței, de exemplu prin înșelăciune, inducere în eroare a victimei etc.” [6, p. 540].

Autorul Alexandru Borodac susține opinia potrivit căreia: „Luarea de ostatici presupune răpirea ilegală deschisă sau pe ascuns a unei persoane și lipsirea ei de posibilitatea de a hotărî liber, în conformitate cu voința sa, locul de aflare sau deplasare, cu înștiințarea ulterioară a acestei persoane sau a persoanelor interesate de soarta acesteia, precum și a statului, conducătorului organizației despre cerințele înaintate în calitate de condiții pentru eliberarea ostaticului. Luarea de ostatici se poate efectua atât prin aplicarea violenței fizice sau psihice, cât și prin înșelare” [5, p. 406].

O altă definiție este dată de autorul Vitalie Țaulean, care consideră că: „Luarea de ostatici este o infracțiune de lipsire de libertate, care se caracterizează prin luarea ilegală în captivitate a unei persoane, astfel lipsind-o de posibilitatea de a se deplasa și acționa liber, în conformitate cu voința sa. Luarea de ostatici se poate realiza atât deschis, cât și pe ascuns, atât cu aplicarea, cât și fără aplicarea constrângerii fizice sau morale (de exemplu, prin inducerea în eroare a victimei)” [7, p. 610].

Autorii L.A. Prohorov și M.L. Prohorova dau următoarea definiție a luării persoanei în calitate de ostatic: „stăpânirea ilegală, de obicei prin violență, a persoanei, contrar voinței sale, în scopul lipirii ulterioare a acesteia de libertate” [20, p. 378], vorbind despre o limitare a libertății persoanei privite în sensul larg al cuvântului. Autorul S.M. Nikulin este de părere că „luarea de ostatici este limitarea ilegală a libertății cel puțin a unei persoane, realizată deschis sau pe ascuns, cu aplicarea violenței sau a amenințărilor ori fără aplicarea acestora” [24, p. 247]. De aceeași opinie este autorul A.V. Naumov, care menționează: „luarea persoanei în calitate de ostatic este stăpânirea ilegală a persoanei, însoțită de lipsirea acesteia de libertate, faptă realizată deschis sau pe ascuns, atât cu aplicarea, cât și fără aplicarea violenței” [16, p. 520].

Luarea persoanei în calitate de ostatic poate fi săvârșită doar prin acțiune, ca o formă activă a conduitei omului, o comportare conștientă și volitivă, care poate fi comisă printr-o mișcare a corpului (lovirea cu pumnul, cu piciorul, cu un obiect etc.).

În fine, după părerea noastră, prin *luarea persoanei în calitate de ostatic* se înțelege: *acțiunea caracterizată prin stăpânirea ilegală a unei persoane (sau a unui grup de persoane), contrar voinței sale, însoțită de o limitare a libertății acesteia, realizată deschis sau pe ascuns, cu sau fără aplicarea nemișlocit asupra ei a violenței fizice ori psihice.*

A doua modalitate de comitere a infracțiunii prevăzute în art.280 CP este reținerea persoanei în calitate de ostatic.

Dicționarul limbii române moderne definește termenul „a reține” în felul următor: „a ține pe loc, a împiedica de la ceva, a opri, a lipsi temporar pe cineva de libertate, a închide, a stăpâni” [9, p. 715]. O interpretare similară a reținerii și-a găsit reflectare în literatura de specialitate.

Astfel, autorul Alexandru Borodac este de părere că „reținerea persoanei în calitate de ostatic înseamnă interzicerea persoanei de a părăsi încăperea în care se află” [5, p. 406].

Autorul Alexei Barbăneagră, prin „reținere a persoanei în calitate de ostatic”, înțelege actul de menținere a persoanei în captivitate și imposibilitate de deplasare [8, p. 622].

A reține persoana în calitate de ostatic, menționează autorul Ivan Macari, înseamnă a o împiedica să părăsească locul unde se află în calitate de ostatic (de regulă, victima este izolată într-o încăpere, neavând posibilitatea să o părăsească) [10, p. 312].

O altă definiție este următoarea: „Reținerea persoanei în calitate de ostatic se caracterizează prin faptul că persoana este lipsită de posibilitatea de a părăsi

locul aflării sale (de regulă, se poate realiza prin izolarea persoanei într-o încăpere etc.)” [7, p. 610].

Autorul A.V. Naumov menționează: „Reținerea persoanei în calitate de ostatic semnifică împiedicarea posibilității persoanei de a părăsi locul aflării sale în calitate de ostatic (de regulă, este vorba de izolarea persoanei într-o încăpere din care victima nu poate ieși de sine stătător)” [16, p. 520]. Autorii V.S. Komisarov [14, p. 47] și K.P. Anțiferov [11, p. 79] definesc noțiunea de „reținerea de ostatici” în felul următor: „împiedicarea ilegală prin violență a posibilității persoanei de a părăsi locul aflării sale”. Prin noțiunea de „reținere de ostatici”, menționează autorii O.Iu. Rezepkin și I.A. Juravlev, se înțelege acțiunea ilegală, realizată cu aplicarea sau amenințarea reală a aplicării violenței, în scopul de a împiedica părăsirea locului aflării persoanei reținute” [21, p. 54]. Un alt grup de autori (V.A. Petrov [25, p. 551], S.M. Nikulin [24, p. 247]) dă următoarea definiție a noțiunii de reținere de ostatici: „Reținerea persoanei în calitate de ostatic este împiedicarea prin violență a reîntoarcerii libertății acesteia”.

Reținerea persoanei în calitate de ostatic, la fel ca și luarea de ostatici, după părerea noastră, poate fi realizată doar prin acțiune.

Drept exemple de acțiuni îndreptate spre împiedicarea părăsirii locului de aflare a persoanei reținute pot servi: deținerea persoanei într-o încăpere, la bordul unei nave maritime sau aeriene, într-un autocar sau într-un alt mijloc de transport, loc pe care victima nu îl poate părăsi de sine stătător. Deseori aceste acțiuni sunt însoțite de legarea mâinilor și picioarelor, închiderea ușilor, interzicerea ieșirii însoțite de amenințare etc.

Având în vedere cele expuse anterior, considerăm că prin „reținerea persoanei în calitate de ostatic” se înțelege *acțiunea caracterizată prin lipsirea ilegală a unei persoane (sau a unui grup de persoane) de posibilitatea de a părăsi locul aflării sale, realizată deschis sau pe ascuns, cu sau fără aplicarea nemijlocit asupra acesteia a violenței fizice ori psihice.*

Prin urmare, atât luarea, cât și reținerea persoanei în calitate de ostatic pot fi realizate cu aplicarea violenței fizice.

Potrivit Dicționarului limbii române moderne, cuvântul „violență” semnifică: constrângere, silire, forțare [9, p. 931]. Autorii O.Iu. Rezepkin și I.A. Juravlev definesc noțiunea de „violență fizică” aplicată în cazul infracțiunii de luare de ostatici în felul următor: „influența fizică intenționată și ilicită asupra victimei prin cauzarea acesteia a daunelor sănătății sau a durerii, precum și prin legarea, închiderea într-o încăpere în scopul de a-i neutraliza rezistența și de a-i reprima voința” [21, p. 55].

Art.280 alin. (2) lit. f) CP prevede o circumstanță calificativă: „cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei”. Pornind de la aceasta, putem trage concluzia că luarea sau reținerea în calitate de ostatic, săvârșită cu aplicarea violenței care nu este periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei, se prezintă ca un semn al componenței de bază a infracțiunii date, stipulat în art. 280 alin. (1) CP.

Potrivit pct. 5 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 23 din 28.06.2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele

penale despre sustragerea bunurilor”, prin violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea victimei se înțelege cauzarea unei vătămări ușoare a integrității corporale sau a sănătății, precum și aplicarea intenționată a loviturilor sau alte acțiuni violente care au cauzat numai dureri fizice [3, p. 5].

O definiție doctrinară a violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei este următoarea: fie cauzarea intenționată a leziunii corporale care nu a avut drept urmare o dereglare de scurtă durată a sănătății sau o pierdere neînsemnată, dar stabilă, a capacității de muncă, fie aplicarea intenționată a loviturilor sau săvârșirea altor acțiuni violente care au cauzat o durere fizică, dacă acestea nu au creat pericol pentru viața sau sănătatea victimei [6, p. 271].

Prin „alte acțiuni violente” (ca formă de manifestare a violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei) se înțelege doborârea victimei de pe picioare, răsucirea mâinilor sau alte asemenea acțiuni care au cauzat o durere fizică [6, p. 271].

După părerea noastră, luarea sau reținerea persoanei în calitate de ostatic, însoțită de violență fizică ce nu este periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei, se poate manifesta și prin legarea mâinilor, legarea corpului, închiderea forțată într-o încăpere întunecată etc. De asemenea, un alt tip de violență aplicat în procesul realizării luării sau reținerii persoanei în calitate de ostatic poate fi și aducerea forțată a victimei la starea de ebrietate.

Totodată, atât luarea, cât și reținerea persoanei în calitate de ostatic pot fi realizate și cu aplicarea violenței psihice.

Autorul V.I. Simonov prin „violența psihică” înțelege: „influența ilicită, îndreptată asupra psihicului altei persoane în scopul de a reprima rezistența și de a supune voința acesteia voinței făptuitorului prin amenințare cu aplicarea forței fizice” [22, p. 23]. Acest punct de vedere, după părerea noastră, este cel mai aproape de adevăr, însă este necesar să fie explicat și termenul „amenințare”. „Amenințare”, potrivit dicționarului, înseamnă îngrozire, speriere, primejdie [9, p. 25]. Astfel, „amenințarea cu aplicarea violenței” poate fi definită în felul următor: „influența psihică ilicită asupra persoanei în scopul reprimării rezistenței și supunerii voinței acesteia, prin amenințarea de a cauza daune periculoase sau nepericuloase pentru viață sau sănătate, prin demonstrarea obiectelor ce pot fi aplicate în aceste scopuri sau prin demonstrarea acțiunilor care, într-un mod clar, indică spre posibilitatea aplicării forței fizice” [21, p. 56].

Amenințarea trebuie să fie reală și efectivă. Doar în astfel de împrejurări ea poate servi drept mijloc de a paraliza voința ostaticului sau a altor persoane care încearcă să se opună acțiunilor infracționale ale făptuitorului [6, p. 541]. Aceasta trebuie să conțină posibilitatea sau inevitabilitatea aplicării imediate sau într-un interval scurt de timp a forței fizice și, bineînțeles, să fie îndreptată spre asigurarea comportării victimei într-un mod convenabil pentru făptuitor. De obicei, făptuitorii impun ca ostaticii să aibă un comportament pasiv, care constă în nepărăsirea locului de reținere, abținerea de la comiterea unor acțiuni care ar putea conduce la demascarea făptuitorilor (strigăte de ajutor etc.).

Conținutul amenințărilor îndreptate nemijlocit asupra ostaticului se pot referi la: vătămarea integrității corporale sau a sănătății, omor, viol, tortură, distru-

gerea sau deteriorarea bunurilor, reținere în continuare etc.; precum și amenințare cu aceleași consecințe pentru rudele apropiate ale persoanei luate sau reținute în calitate de ostatic. În procesul amenințării cu violența, făptuitorii pot demonstra arme, bastoane, cuțite, pumnale, boxe și alte obiecte.

Acțiunile care realizează latura obiectivă a infracțiunii date se caracterizează, de obicei, printr-o mare rezonanță demonstrativă. Lipsirea de libertate nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc de atingere a scopului final al făptuitorului (șilirea adresatului) [17, p. 501]. Pentru aceasta, făptuitorul nu numai că nu ascunde cele comise, ci dimpotrivă, anunță autoritățile, organele de drept etc., dictează condițiile pentru eliberarea ostaticului, amenințând cu omorul, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu reținerea în continuare a persoanei în această calitate, în cazul în care cerințele sale nu vor fi îndeplinite.

Cerințele înaintate au un spectru larg – de la cele politice, sociale, de eliberare națională, separatiste până la cele criminale. În practica judiciară se întâlnesc mai des cerințe cu următorul conținut: încetarea operațiunilor militare; eliberarea prizonierilor; retragerea forțelor armate din anumite teritorii; anularea situației excepționale; refuzul de a semna un acord sau o convenție internațională; refuzul de a îndeplini obligațiile internaționale; eliberarea anumitor persoane din penitenciare; sistarea cauzei penale; punerea la dispoziție a mijloacelor de transport pentru a părăsi țara, a armamentului, a substanțelor narcotice, a unei sume bănești impunătoare etc. în schimbul eliberării ostaticului.

În unele situații, cerințele înaintate pot avea un caracter legitim. Este vorba de cele care se referă la exercitarea unui drept legitim al făptuitorului, și anume: angajarea la serviciu, restabilirea în funcție ca urmare a unei concedieri ilegale, achitarea restanțelor la salariu, anularea unei decizii ilegale etc. Problema dată este privită în doctrina penală sub diferite unghiuri de vedere.

Prin urmare, pentru calificarea infracțiunii nu are importanță dacă cerințele au fost înaintate în formă verbală sau scrisă, direct sau prin intermediari. De asemenea, nu interesează în ce constă acțiunea de a cărei îndeplinire sau neîndeplinire se condiționează eliberarea victimei și nu are importanță dacă cerințele au fost sau nu satisfăcute ori dacă ele sunt legale sau ilegale.

Reieșind din dispoziția art.280 CP, cerințele pot fi înaintate în adresa statului, organizației internaționale, persoanei juridice sau fizice ori a unui grup de persoane.

O altă problemă nu mai puțin importantă este stabilirea categoriei componenței de infracțiune la care poate fi atribuită luarea de ostatici.

Încadrarea infracțiunii prevăzute în art.280 alin.(1) CP în una dintre cele trei categorii de componente (materială, formală sau formal-redușă) pare dificilă. În primul rând, suntem în prezența unei fapte care a produs un rezultat concret, și anume limitarea libertății persoanei, dar nu trebuie să uităm că obiectul juridic special principal al infracțiunii de luare de ostatici este securitatea publică, și nu persoana; în al doilea rând, trebuie avute în vedere amenințarea și înaintarea cerințelor în urma cărora infracțiunea se consideră consumată, indiferent dacă acestea au fost sau nu satisfăcute; în al treilea rând, este vorba de pericolul în care este pusă persoana și care există efectiv din momentul în care a început realizarea

acțiunii de luare sau de reținere a ostaticului.

Astfel, autorii V.S. Komisarov [15, p. 79], V.V. Maļteŭ [18, p. 95] susțin opinia potrivit căreia componența de infracțiune în cazul luării de ostatici este una formal-redușă, deoarece punerea persoanei în pericol apare imediat, iar „pericolul” se prezintă în calitate de consecință specifică. Anume faptul creării pericolului trezește în societate sentimentul de panică, de teamă, de lipsă de protecție și, prin urmare, aduce daune obiectului juridic special principal – securitatea publică. Alți autori, cum ar fi Alexandru Borodac [4, p. 200], Ivan Macari [10, p. 312], Xenofon Ulianovschi [6, p. 541], O.Iu. Rezepkin și I.A. Juravlev [21, p. 57], K.P. Anțiferov [11, p. 82], D.A. Semenov [23, p. 301], susțin că luarea de ostatici reprezintă o infracțiune cu componență formală. În ceea ce privește momentul de consumare a infracțiunii date, autorii respectivi au, practic, aceeași poziție. Astfel, spre exemplu, autorii O.Iu. Rezepkin și I.A. Juravlev afirmă că luarea de ostatici se consideră consumată din momentul realizării acțiunilor ce caracterizează latura obiectivă a infracțiunii, indiferent de survenirea consecințelor prejudiciabile [21, p. 57]; autorul K.P. Anțiferov menționează că infracțiunea se consideră consumată dacă, pe lângă luarea sau reținerea persoanei în calitate de ostatic, făptuitorul a înaintat cerințele sale terței persoane [11, p. 82]; autorul Alexandru Borodac susține că infracțiunea se consumă odată cu luarea persoanei în calitate de ostatic, însoțită de amenințări și înaintarea cerințelor [4, p. 200].

După părerea noastră, ambele poziții sunt bine argumentate și au dreptul la existență. Însă susținem a doua poziție, deoarece, în viziunea noastră, componența de infracțiune a luării de ostatici nu poate fi formal-redușă, cum este, de exemplu, în cazul infracțiunii de banditism, dat fiind faptul că pregătirea pentru luarea de ostatici va fi calificată în baza art.280 CP și art.26 CP (pregătire de infracțiune), pe când pregătirea pentru atacarea persoanelor juridice sau fizice în contextul art.283 CP constituie infracțiune deja consumată.

Prin urmare, considerăm că infracțiunea de luare de ostatici reprezintă o infracțiune cu componență formală și se consideră consumată din momentul înaintării cerințelor adresatului (indiferent dacă acestea au fost sau nu satisfăcute) însoțite de amenințare cu omorul, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu reținerea în continuare a persoanei în calitate de ostatic, ca urmare a realizării efective a acțiunilor predecesoare, și anume: luarea sau reținerea persoanei.

În acest context, nu putem fi de acord cu părerea cercetătoarei N.N. Kozlova, care menționează că, pentru a recunoaște infracțiunea ca fiind consumată, nu are nici o importanță faptul dacă au fost sau nu înaintate cerințele în adresa statului, organizației, persoanei fizice sau juridice, deoarece luarea de ostatici se săvârșește „cu un scop” [13, p. 15]. După părerea noastră, scopul, ca semn special al laturii subiective, urmează a fi exteriorizat în mod obligatoriu anume prin înaintarea cerințelor adresatului, de altfel ar fi imposibilă delimitarea justă a infracțiunii de luare de ostatici de alte infracțiuni asemănătoare, cum ar fi răpirea unei persoane și privațiunea ilegală de libertate.

Autorii G.V. Ovcinikova, M.Iu. Pavlik și O.N. Korșunova afirmă, pe bună dreptate, că dacă, spre exemplu, făptuitorii au luat și rețin ostatici, însă din cauze independente de voința lor nu au reușit să declare despre aceasta și să înainteze ce-

rințe în calitate de condiție pentru eliberarea lor, atunci acțiunile făptuitorilor vor fi calificate ca tentativă de luare de ostatici, cu condiția că se va demonstra intenția acestora de a înainta cerințe adresatului [19, p. 47].

Apare o întrebare logică: de ce vorbim de tentativă atunci când ostaticul a fost deja luat și reținut? Răspunsul este unul simplu: la acel moment persoana dată are nu calitatea de ostatic, ci de persoană privată ilegal de libertate. Aceasta devine ostatic doar după înaintarea cerințelor, de aceea dacă nu se va demonstra intenția făptuitorilor de a înainta cerințe în calitate de condiție pentru eliberarea ostaticului, acțiunile lor vor fi calificate ca privațiune ilegală de libertate [19, p. 47].

Tentativă se va considera și cazul în care făptuitorul a început realizarea laturii obiective a infracțiunii, spre exemplu a întreprins o încercare nereușită de a pune stăpânire ilegală pe o persoană (cu intenția ca ulterior să înainteze cerințele sale în calitate de condiție pentru eliberarea ostaticului), însă în virtutea unor cauze independente de voința sa (de exemplu, rezistența activă a victimei) nu a putut duce până la capăt acțiunea de luare a ostaticului. În situația dată infracțiunea nu este consumată, iar acțiunile făptuitorului urmează a fi calificate ca tentativă de luare de ostatici.

Dacă persoana a fost prinsă în momentul pregătirii acțiunilor îndreptate spre comiterea luării de ostatici, adică a celor prevăzute în art.26 alin. (1) CP, de exemplu a procurat o armă sau alte obiecte, a fabricat sau a adaptat alte mijloace ori instrumente etc., infracțiunea, de asemenea, nu este consumată, iar acțiunile făptuitorului constituie pregătire pentru luarea de ostatici.

Momentul de consumare a infracțiunii prevăzute în art.280 CP are o însemnătate deosebită, deoarece infracțiunea dată poate fi extinsă pe o perioadă nedeterminată de timp. În legătură cu acest fapt, momentul juridic și cel de fapt de consumare a infracțiunii de luare de ostatici nu coincid, iar acest interval de timp poate constitui de la câteva ore până la câteva zile sau luni. Din momentul înaintării cerințelor însoțite de amenințări, fapta se desfășoară la etapa unei infracțiuni consumate, iar momentul faptic de consumare poate fi destul de distanțat în timp. Astfel, infracțiunea se epuizează odată cu reținerea infractorilor și eliberarea ostaticilor, omorârea infractorului ca urmare a efectuării unei operațiuni de eliberare a ostaticilor, evadarea ostaticului, eliberarea benevolă a ostaticului etc.

Locul săvârșirii infracțiunii de luare de ostatici, fiind un semn facultativ al laturii obiective, nu are importanță pentru calificarea faptei. Locuri de comitere a infracțiunii date pot fi: domiciliul, oficiul, magazinul, banca, școala, spitalul, penitenciarul, teritoriul ambasadei, altă încăpere, mijlocul de transport (automobilul, autocarul, trenul, nava aeriană sau maritimă) etc. Totodată, locul săvârșirii poate mărturisi despre un grad de pericol social sporit al faptei date și se ia în vedere la stabilirea pedepsei. Spre exemplu, gradul prejudiciabil va fi sporit în cazul comiterii faptei la bordul navei maritime sau aeriene, în locurile de privațiune de libertate etc.

Timpul săvârșirii infracțiunii date este, de asemenea, un semn facultativ, care nu are importanță pentru calificarea faptei, însă poate vorbi despre un grad prejudiciabil sporit și este luat în considerație de instanța de judecată la determinarea pedepsei. Astfel, comiterea luării de ostatici în timpul desfășurării unei manifestări de masă, sărbători etc. urmează a fi privită ca circumstanță care sporește

gradul prejudiciabil al infracțiunii.

În concluzie, pornind de la considerentul că „luarea persoanei în calitate de ostatic”, fiind o modalitate alternativă de comitere a infracțiunii analizate, corespunde în mare parte cu denumirea art.280 CP „Luarea de ostatici”, considerăm oportună înlocuirea în textul legii a cuvântului „luarea” cu cel de „capturarea”. În acest sens, infracțiunea prevăzută în art.280 CP „Luarea de ostatici” ar avea următoarele două modalități alternative de comitere: capturarea sau reținerea persoanei în calitate de ostatic.

Totodată, în contextul definițiilor de luare (capturare) și reținere a persoanei în calitate de ostatic prezentate mai sus, înaintăm și o recomandare sub formă de *lege ferenda*, care, în viziunea noastră, ar putea contribui la îmbunătățirea practicii de aplicare și la optimizarea construcției și conținutului normei juridico-penale privind luarea de ostatici, în special:

Modificarea redacției alin. (1) art. 280 CP după cum urmează:

Articolul 280. Luarea de ostatici

(1) Capturarea, adică acțiunea caracterizată prin stăpânirea ilegală însoțită de limitarea libertății persoanei, sau reținerea, adică acțiunea caracterizată prin lipsirea ilegală a posibilității de părăsire a locului aflării persoanei, în calitate de ostatic, realizate contrar voinței sale, deschis sau pe ascuns, cu sau fără aplicarea nemijlocit asupra ostaticului a violenței fizice ori psihice, și amenințarea cu omor, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu reținerea în continuare a persoanei în această calitate cu scopul de a sili statul, organizația internațională, persoana juridică sau fizică ori un grup de persoane să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni în calitate de condiție pentru eliberarea ostaticului.

Bibliografie:

1. Convenția internațională împotriva luării de ostatici, adoptată la New York la 17 decembrie 1979 (ratificată prin Legea RM nr.1241-XV din 18.07.2002). În: *Tratate internaționale (ediția oficială)*, vol. 35. Chișinău, 2006 (Sistemul informatic MoldLex).
2. Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 13.09.2002, nr.128-129/1012.
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr.23 din 28.06.2004. În: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8*. Chișinău, 2004, p. 5-11.
4. A. Borodac, *Curs de drept penal. Partea specială, vol. I*, Chișinău, Știința, 1996, 360 p.
5. A. Borodac, *Manual de drept penal. Partea specială*, Chișinău, 2004, 622 p.
6. S. Brînză, X. Ulianoschi, V. Stati ș.a., *Drept penal. Partea specială, vol. II*, Chișinău, Cartier juridic, 2005, 804 p.
7. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*, sub redacția dr. A. Barbăneagră, Centrul de Drept al Avocaților. Chișinău, 2003, 836 p.
8. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*, redactor responsabil și con-

- ducător de ediție A. Barbăneagră, dr. hab. în drept, prof.univ., Chișinău, 2009, 860 p.
9. *Dicționarul limbii române moderne*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958, 961 p.
 10. I. Macari, *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea specială*, Chișinău, 2003, 509 p.
 11. К.П. Анциферов, *Ответственность за захват заложника: уголовно-правовой и криминологический аспекты*, Диссертация канд. юрид. наук, Москва, 2003, 191 с.
 12. *Дипломатический словарь (в 3-х томах), том 1*, Москва, 1984, 424 с.
 13. Н.Н. Козлова, *Уголовная ответственность за захват заложников*, Автореферат диссертации канд. юрид. наук. Москва, 1992, 24 с.
 14. В.С. Комиссаров, «*Ответственность за захват заложников по УК РСФСР*», în *Вестник Московского Государственного университета*, №5. Москва, 1995, с. 44-53.
 15. В.С. Комиссаров, *Терроризм, бандитизм, захват заложника и другие тяжкие преступления против безопасности общества по новому УК РФ*, Москва, 1997, 159 с.
 16. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации*, ответственный редактор д-р юрид. наук, проф. А.В. Наумов, Москва, изд. Юристь, 2000, 864 с.
 17. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации*, под общей редакцией д-ра юрид. наук, проф. Ю.И. Скуратова и д-ра юрид. наук В.М. Лебедева, Москва, изд. Норма, 2001, 879 с.
 18. В.В. Мальцев, *Проблема уголовно-правовой оценки общественно опасных последствий*, Саратов, 1999, 160 с.
 19. Г.В. Овчинникова, М.Ю. Павлик, О.Н. Коршунова, *Захват заложника: уголовно-правовые, криминологические и криминалистические проблемы*, Санкт-Петербург, изд. Юр. центр пресс, 2001, 259 с.
 20. Л.А. Прохоров, М.Л. Прохорова, *Уголовное право*, Москва, изд. Юристь, 1999, 480 с.
 21. О.Ю. Резепкин, И.А. Журавлев, *Захват заложника: уголовно-правовая регламентация проблемы*, Москва, изд. Юнити-Дана, 2003, 160 с.
 22. Симонов В.И., Шумихин В.Г. *Квалификация насильственных посягательств на собственность*. Учебное пособие, Москва, 1993, 68 с.
 23. *Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть*, под редакцией д-ра юрид. наук., проф. А.И. Рарога, Москва, изд. Юристь, 2001, 638 с.
 24. *Уголовное право. Часть общая/ часть особенная. Вопросы и ответы*, под редакцией д-ра юрид. наук. проф. А.С. Михлина, Москва, изд. Юриспруденция, 2000, 400 с.
 25. *Уголовное право. Часть общая/ часть особенная*, под общей редакцией проф. Л.Д. Гаухмана, проф. Л.М. Колодкина, проф. С.В. Максимова, Москва, 1999, 784 с.